

ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО КОНТРОЛІНГУ В ФІНАНСОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Нагорний Є. О.

*Провідний фахівець з управління науковими проектами
Інституту фінансового контролінгу
ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет
імені Вадима Гетьмана»*

Формування ринкових відносин, стрімкий розвиток підприємств різних форм власності як у виробничій, так і невиробничій сферах, нестабільність та ризиковість навколишнього середовища вносять істотні зміни в систему управління. На перший план виходять економічні, ринкові критерії ефективності, підвищуються вимоги до якості менеджменту. Як наслідок цього – пошук більш нових та досконаліших систем управління, що забезпечують гнучкість і надійність функціонування підприємства.

В українській фінансовій науці більше переважають так звані «традиційні фінанси підприємств» і вони суттєво відрізняються від західного розуміння поняття «корпоративні фінанси». Вітчизняні фінанси в основному зорієнтовані на вивчення фінансового механізму як такого, дослідження процесів формування прибутку, відтворення основних засобів, характеристики фінансових відносин між суб'єктами господарювання тощо.

Тобто на практиці, використання інноваційних інструментів та підходів відбувається дуже рідко, у порівнянні з європейськими країнами. В Україні, натомість, більш поширеними є неекономічні та неконкурентні методи боротьби. За даними дослідження аудиторської компанії PricewaterhouseCoopers, незаконне привласнення майна (73%), корупція та хабарництво (60%) залишаються найпоширенішими видами економічної злочинності в Україні. Також надзвичайно високим є рівень економічних злочинів, вчинений вищим керівництвом організацій (40%) [5, 3].

Тому очевидним є той фактор, що сучасна система управління в Україні потребує певних нововведень, які в свою чергу, могли б вирішити проблему як зменшення економічних зловживань, так і проблему підвищення ефективності управлінських рішень. Тому релевантним є питання впровадження нових методів та інструментів управління на вітчизняних підприємствах.

Одним із них є концепція управління вартістю підприємства. В теорії і практиці фінансового менеджменту на сьогоднішній день вона набуває все більшого домінування (так званий ValueBasedManagement – VBM). Цей підхід передбачає підпорядкування всіх процесів, які відбуваються в компанії єдиній меті – створення додаткової вартості для інвесторів. Зовнішнім проявом створення додаткової вартості є зростання вартості підприємства. Інвестори можуть відчувати факт створення додаткової вартості у разі отримання дивідендів чи зростання ринкового курсу корпоративних прав. Відтак основним чинником прийняття рішення інвесторами щодо вкладання коштів у підприємство, а також пріоритетним критерієм оцінки ефективності діяльності менеджменту та суб'єкта

господарювання в цілому є показники доданої вартості [3, 1].

Формування системи вартісно-орієнтованого управління підприємством найповніше гармонізує економічні інтереси суб'єктів, пов'язаних з його діяльністю. Крім збільшення доходів і зменшення витрат, зростання вартості підприємства забезпечується покращенням іміджу, бренда, організаційною культурою, знаннями персоналу, впровадженням інновацій з синергетичним ефектом. Якщо збільшення прибутку та економія на витратах можуть здійснюватися для конкретного підприємства до певної межі, то зростання його вартості такої межі не має.

Успішна реалізація концепції VBM неможлива без запровадження контролінгу. Взагалі, фінансовий контролінг являє собою ту інформаційну систему, яка включає в себе різноманітні бізнес-процеси, такі як бюджетування, планування, управлінський облік, інвестор-рілейшнз, внутрішній аудит, які в своїй сукупності оптимізують процес прийняття фінансових рішень на підприємстві. В свою чергу, вартісно-орієнтований контролінг ми розглядаємо як складову фінансового контролінгу, і саме він покликаний забезпечувати процес прийняття рішень щодо збільшення вартості компанії.

Основна проблема підприємств в Україні, як уже зазначалося, полягає в тому, що управлінці різних рівнів не використовують передових та інноваційних методів корпоративних фінансів. Так, за даними дослідження, проведеного у 2011 році, Інститутом фінансового контролінгу КНЕУ імені Вадима Гетьмана на предмет використання інноваційних інструментів фінансового управління лише 5% підприємств в своїй діяльності розраховують вартісно-орієнтовані показники (EVA, CVA). Також 30% великих підприємств не використовують такий показник як середньозважена вартість капіталу (WACC) та не розраховують ставку дисконтування взагалі [2, 2].

Аналіз зарубіжного досвіду використання концепцій VBM на практиці засвідчив, що компанії, які використовують принципи VBM-управління, сформульовані в рамках досліджуваної концепції, мають перевагу по відношенню до компаній аналогічних сфер бізнесу, які використовують традиційні форми організації бізнесу. Збільшення вартості компанії гарантує довгострокове та стійке її функціонування, сприяє зростанню благоустрою суспільства та соціально-економічному розвитку країни.

Ключовим завданням упровадження вартісно-орієнтованого контролінгу на українських підприємствах є визначення величини додаткової вартості, яка генерується окремими центрами відповідальності чи структурними підрозділами протягом певного періоду. Для досягнення цієї мети важливим є вибір одного з трьох основних методичних підходів до оцінки та управління вартістю підприємства, кожен з яких має свої переваги та недоліки:

- ✓ DCF: дисконтування Cash-flow (Раппапорт, Коупленд, McKinsey);
- ✓ Cash-flow-ROI (Boston Consulting Group), Cash Value Added (CVA);
- ✓ Economic Value Added, EVA (Stern/Stewart).

Професором Терещенко О. О. розроблено основні етапи імплементації вартісно-орієнтованого контролінгу на підприємстві та основні завдання, які необхідно виконати (рис.1).

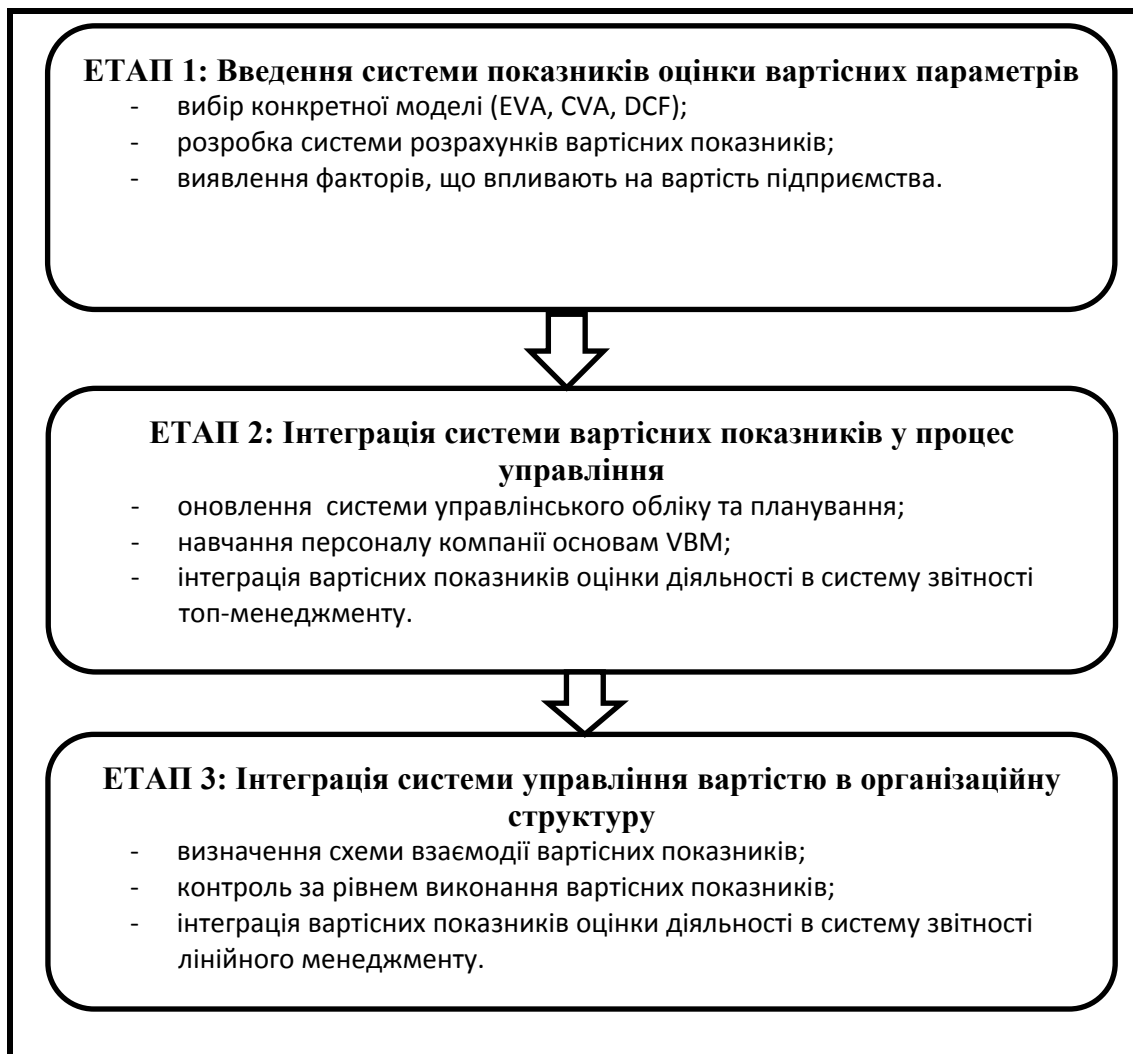

Рис.1 Схема імплементації вартісно-орієнтованого контролінгу на підприємстві ([2, 5])

Як видно з рисунку, перший етап є одним із найголовніших, тому що на ньому вибирається модель, за допомогою якої буде оцінюватися вартість підприємства. Вже наступні етапи більш пов'язані з інтеграцією вартісно-орієнтованого контролінгу в систему управління підприємством. Слід також зазначити, що кожна компанія та кожне підприємство є унікальними, зважаючи на свої розміри та сферу діяльності, а саме тому потрібно завжди знаходити певну опцію саме для свого підприємства, а не використовувати певні шаблони. Потрібно зважати на свої стартові позиції та індивідуальні цілі, а також на зовнішні фактори і тільки тоді імплементація концепції збільшення вартості компанії принесе свої плоди.

Таким чином, концепція управління підприємством що заснована на принципах максимізації його вартості, вважається однією з найбільш успішних, оскільки зміна вартості компанії, яка є критерієм ефективності господарської діяльності, враховує майже всю інформацію, пов'язану з її функціонуванням і нею не можна маніпулювати, так як прибутком. Імплементація цієї концепції на українських підприємствах повинна внести чіткість і ясність в систему їх управління, збільшити рівень прозорості, а також покращити ефективність прийняття управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Сохацька, О.М. Інтеграція Balanced Scorecard в систему управління вартості організації. / О. М. Сохацька, Г. Й. Островська // Коммунальное хозяйство городов: научно-технический сборник. – 2008. – №85. – С. 120-131.
2. Терещенко О. О. Вартісно-орієнтований контролінг – інноваційний ресурс управління корпоративними фінансами / О. О. Терещенко, Д. Г. Савчук // Фінанси України. – 2011. – № 12. – С. 77-88.
3. Терещенко О. О. Управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту [Текст] / О. О. Терещенко, М. В. Стецько // Фінанси України : Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Міністерства фінансів України. – 2007. – №3. – С. 91-99.
4. Україна. Всесвітній огляд економічних злочинів. PricewaterhouseCoopers. Електронний ресурс. – [Режим доступу]: http://www.pwc.com/ua/uk/press-room/assets/GECS_Ukraine_ua.pdf.
5. Шатило Л. Value-Based Management в українських реаліях: чи варто вітчизняним компаніям добре вартувати? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.prostobiz.ua/layout/set/print/biznes/rozvitok_biznesu/statti/value_based_management_v_u_krayinskih_realiyah_chi_varto_vitchiznyanim_kompaniyam_dobre_vartuvati.

МАКРОФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ І ЙОГО РОЛЬ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Сибірянська Ю.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Гуля А.В.

*викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Прийняття своєчасних, виважених, обґрунтованих управлінських рішень не можливе без аналізу. Макрорівень не є винятком. Проте в переважній більшості наукових праць аналіз як такий розглядається в основному на мікрорівні, рівні суб'єктів господарювання. Це обмежує аналітичні можливості, адже у фінансовій сфері суб'єкти господарювання на різних рівнях в процесі своєї діяльності взаємодіють між собою, тому мікрорівень об'єктивно не може функціонувати відокремлено від макрорівня. Від чіткості стратегії розвитку держави і її цілей, залежить діяльність як країни в цілому, так і кожного окремого суб'єкта господарювання. На рішення і результати діяльності підприємств (рівень корпоративного фінансового менеджменту) впливає діяльність органів державного управління, що в фінансовому аспекті проявляється через фінансову політику держави. Щоб не збанкрутувати, суб'єкт господарювання повинен постійно моніторити ситуацію на ринку, забезпечувати собі високу конкурентоспроможність. Для цього необхідно знати як управляти фінансовими ресурсами за певних змінних умов, якою має бути фінансова політика підприємства і як на неї можуть вплинути макроекономічні процеси (чинники зовнішнього характеру, які не залежать від бажань і дій суб'єктів господарювання)

На функціонування державного апарату (рівень державного фінансового менеджменту) також впливають певні чинники об'єктивного і суб'єктивного